

БДЖІЛЬНИЦТВО УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Ілюха О.В., Зубенко О.Г.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

e-mail: cnu.ins.615@gmail.com

Бджільництво – галузь сільського господарства, суб'єкти господарювання якої займаються розведенням бджіл із метою отримання від них меду та інших продуктів. Господарська цінність бджіл полягає також у тому, що: 1) вони запилюють багато видів рослин, за рахунок чого зростає врожайність культур; 2) серед продуктів бджільництва цінним є як дістичний продукт мед, так і віск, прополіс і ін., що мають широке застосування [1]. Загалом, продукція бджільництва забезпечує потреби населення, харчової, медичної, хімічної та інших галузей – і це ще є неповним переліком багатогранності галузі. В Україні, традиційно, переважна частина меду виробляється дрібними й малими виробниками. У зв'язку з цим існує велика проблема з обрахунком кількості виробників, кількості виробленого меду та джерел його походження.

Аналіз літературних джерел показує значні виклики перед якими стоять українські бджолярі, передусім вони мали економічний характер, між тим, початок повномасштабного вторгнення росії та змінні умови сьогодення потребують подальших досліджень сучасного стану бджільництва в Україні, перспектив розвитку і ризиків галузі [3].

Аналіз статистичних даних свідчить про поступове падіння кількості бджолосімей у господарствах усіх категорій (Рис. 1.). Вочевидь, проаналізовані дані з 2014 р. не враховують тимчасово окуповані росією території та зони бойових дій. Це означає, що реальна ситуація може бути ще серйознішою, оскільки деякі райони країни зазнали значних втрат у бджільництві через війну та окупацію.

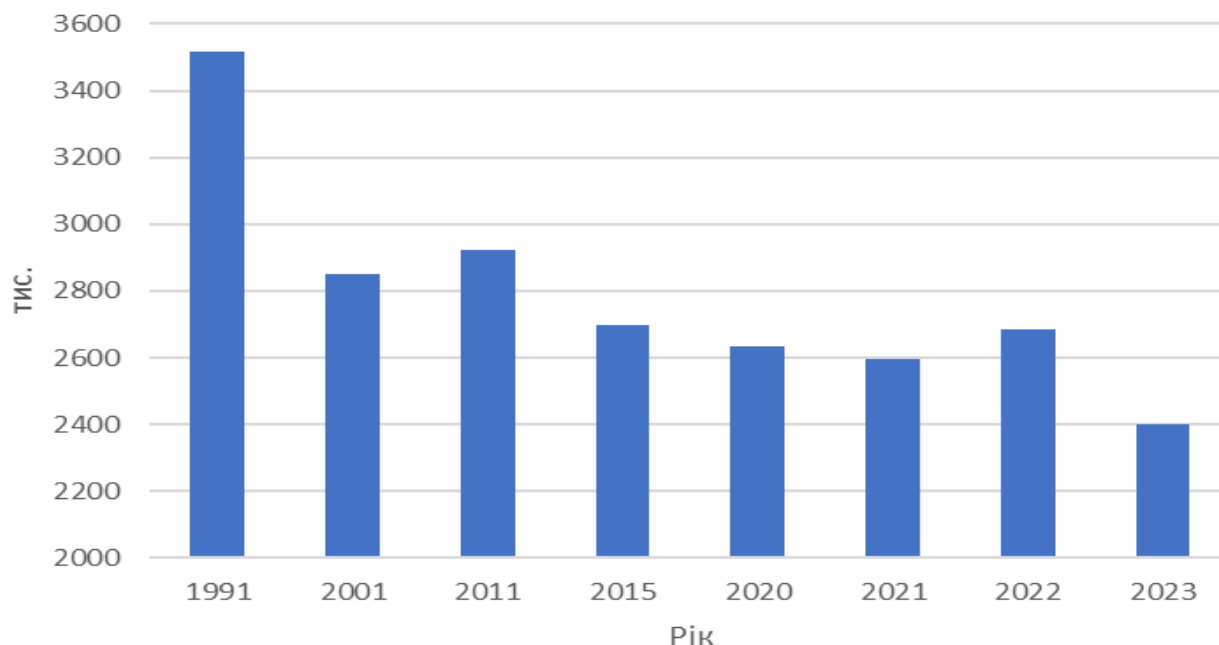

Рис. 1. Кількість бджолосімей у господарствах усіх категорій

Окрім того, причиною зменшення кількості бджіл стає відсутність економічної вигоди для багатьох бджолярів. Багато бджолярів змушені були продати свої великі пасіки, що містили більше 250-300 вуликів. Причиною такого рішення стала неможливість покрити витрати на утримання пасік. Проаналізовані статистичні дані свідчать про різке падіння бджолосімей у підприємствах (на 96,7% у 2023 р. в порівнянні з 1991 р.).

Головними проблемами утримання бджолосімей у підприємствах ми вбачаємо в придбанні дороговартісного обладнання та будівництві окремих споруд та приміщень (Рис. 2.).

Більш чисельними пасіки є у господарствах населення країни. Це засвідчується не лише статистичними даними кількості бджолосімей в різних формах господарювання, а й в кількості виробленого меду (за 2022 р. у сільськогосподарських підприємствах – 576 тонн, у господарствах населення – 62503 тонн).

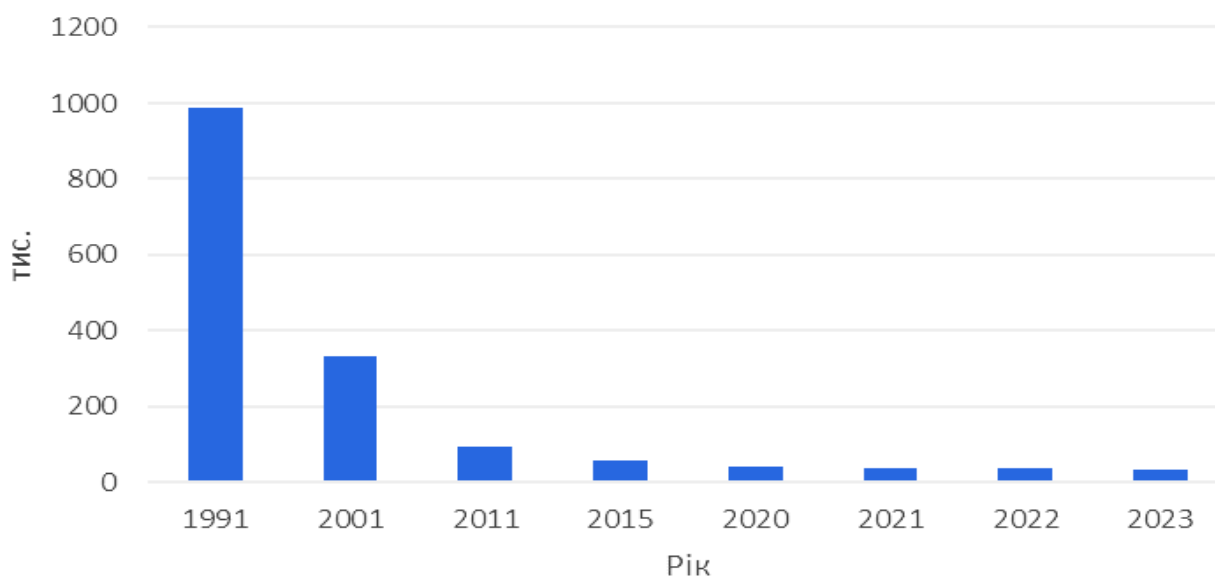

Рис. 2. Кількість бджолосімей у підприємствах

При аналізі даних статистики нами було виявлено два різких спада у чисельності бджолосімей в Україні у господарствах населення, а саме у 2015 році (що пов'язано з окупацією Крима та східних регіонів країни на – 6,6%) та у 2023 році (що пов'язано з повномасштабним вторгненням росії – 10,5%) [2]. Варто також зазначити значний антропогенний тиск, що проявляється в збільшенні кількості обробок полів пестицидами.

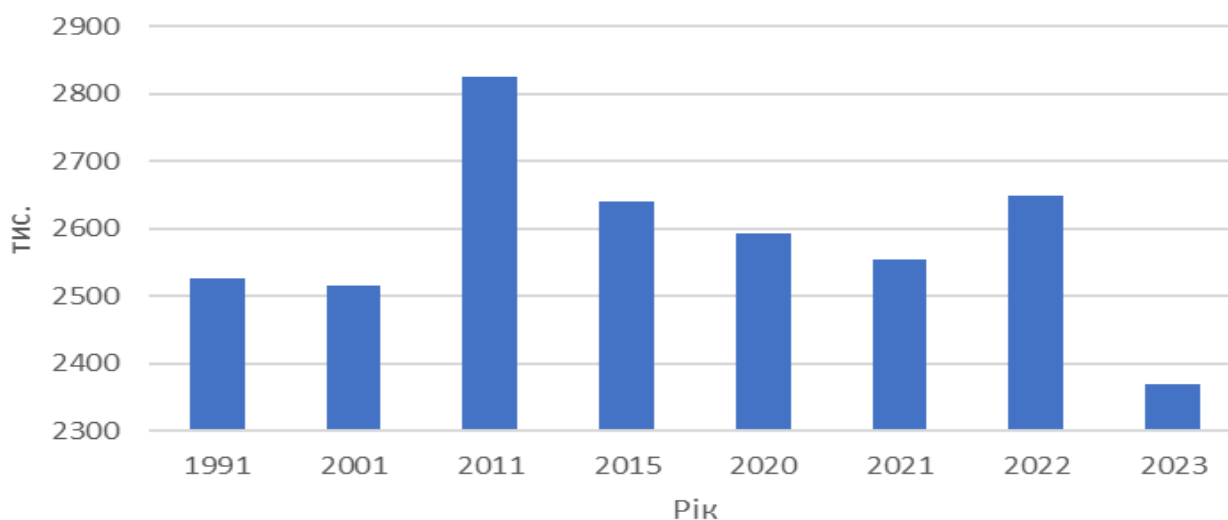

Рис. 3. Кількість бджолосімей у господарствах населення

Зменшення популяції бджіл має серйозні наслідки для екосистеми та сільського господарства в цілому, оскільки бджоли відіграють ключову роль у запиленні рослин і забезпеченні врожайності. Подальші заходи із збереження та підтримки бджільництва стають надзвичайно важливими для збалансованого розвитку аграрного сектору та збереження біорізноманіття в Україні.

Список використаних джерел:

1. Державна програма стимулювання розвитку бджільництва. URL: http://www.agroperspectiva.com/ru/press_release/31975
2. Державна служба статистики. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Мірзоєва Т.В., Ільків Л.А. Ризики та перспективи розвитку бджільництва в Україні у період війни. Економіка та суспільство. Випуск 56. 2023 р.